

Ændringsforslagene nr. 22-28, § 1 i den ændrede affattelse og §§ 2 og 3 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om ændringer i lov om lønninger og pensioner m. v. til statens tjenestemænd.

§ 1, ændringsforslaget og § 2, således ændret, vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændringer i lov om lønninger og pensioner m. v. til statenstjenestemænd [vedrørende feriegodtgørelse og stedtillæg].

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 1741, fremsættelsen i tidenden sp. 4059).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Holger Eriksen: Det er jo ikke almindeligt, at overenskomster, som de skiftende finansministre har opnået med tjenestemændene, gøres til genstand for en almindelig debat i det høje ting, og selv om jeg fuldt ud forstår, at man — dels som følge af det størrelsesbeløb, der her er tale om, dels som følge af de delvis nye veje, der er anvendt — nu finder anledning til, at for-

slaget skal behandles på behørig vis, går jeg ud fra, at heller ikke det kan give anledning til større meningsudvekslinger.

Det har jo ligget i luften, at lønningerne inden for den private sektor som følge af løngliding o. s. v. efterhånden har udviklet sig således, at der vil blive et misforhold, når man sammenligner med det, som tjenestemændene har opnået. Der måtte en forhandling til, og jeg må sige, at jeg på egne og på mit partis vegne kan gratulere den højtærede finansminister til, at det har været muligt for ham at opnå enighed med samtlige tjenestemandorganisationer på et grundlag, som må siges at være økonomisk forsvarligt, og som, så vidt jeg skønner, ikke kan give anledning til reaktioner ude på det private arbejdsmarked.

Det væsentlige i lovforslaget er jo, at man forhøjer det stedtillæg, som har ligget konstant i lang, lang tid, og at man — som følge af, at der er så mange, der ikke har opnået et sådant stedtillæg — nu har indført en ny stedtillægssats, sats e. Samtidig dermed har man udvidet antallet af de kommuner, hvor der gives løntillæg efter sats a, således at de oplands- eller forstadskommuner, hvad man nu vil kalde dem, som ligger omkring København, alle kommer ind under den københavnske a-sats. Det kan jeg ikke have noget imod. Jeg kan samtidig ikke undlade at udtrykke en beklagelse over, at det aldrig nogen sinde har været muligt at få undersøgt, om forholdene i de største provinsbyer i virkeligheden ikke er således, at disse byer burde ligestilles med de københavnske kommuner. Man har i sin tid spurgt statistisk departement og fik en oplysning om, at de, der havde større indtægt, også havde større forbrug, hvilket jo i og for sig ikke forekommer forbavsende. Det, vi var interesseret i at få at vide, var, om man for en større pengemængde i København og Københavns omegn ikke kunne opnå flere varer, end man i de store provinsbyer kunne opnå for en mindre pengemængde. Men det har man altså ikke kunnet få klarhed over,

[Holger Eriksen.]

og dermed er det spørgsmål og den side af sagen ude af billedet.

I øvrigt skal der som noget nyt ydes 1 pct. feriegodtgørelse, og efter den redegørelse, som foreligger fra den højtærede finansminister, sammenlignet med de oplysninger, som er givet til selve lovforslaget, må det findes rimeligt, også når man sammenligner med det private arbejdsmarked, at der ydes et sådant 1 pct.s tillæg.

Jeg skal på mit partis vegne anbefale lovforslaget til vedtagelse.

Viggo Hauch: Når det ærede medlem hr. Holger Eriksen på forhånd går ud fra, at vi kan komme igennem denne førstebehandling uden at beskæftige os så forfærdelig meget med lovforslaget, bliver jeg nødt til at skuffe ham. Principielt er jeg af samme mening som det ærede medlem, at overenskomster, som den højtærede finansminister indgår med tjenestemandsoverenskomster og derefter kommer til folketinget med, normalt ikke giver anledning til større debat, men det er så sandelig under forudsætning af, at det er, hvad jeg vil kalde normale overenskomster, den højtærede minister indgår, altså overenskomster, som ligger inden for det, der er forudset i lønningsloven. Men når den højtærede finansminister på dette tidspunkt for folketinget fremsætter et forslag som det, vi nu skal behandle, ville det vel ikke have været urimeligt at forvente, at der i fremsættelsen var givet en fyldestgørende begrundelse for forslaget.

Vi har for relativt nylig modtaget den økonomiske årsoversigt, hvor der side 46 anføres følgende — jeg beder den højtærede formand om tilladelse til et kort citat —:

„Der må på de felter, hvor det er muligt, sættes ind på at bremse den selvstændige opgang i pengeindkomsterne. Dette gælder ikke mindst i de tilfælde, hvor de pågældende indkomster reguleres af staten eller ved statens medvirken, men indebærer tillige, at der må søges tilvejebragt en dæmpning af det indre efterspørgselspres.“

Jeg tager eftersætningen med, selv om den i denne sammenhæng ikke er det afgørende. Altså, det er regeringens økono-

miske rådgiveres temmelig klare udtalelse. Går vi videre i den økonomiske årsoversigt og ser opgørelsen over indkomststigningerne for 1961-62, viser det sig, at årsoversigten konstaterer for arbejdere i gennemsnit pr. juli kvartal 1961 en indkomstforøgelse på 14 pct. i forhold til året før, for handels- og kontorfunktionærer en indkomstforøgelse på 12 pct., for statens tjenestemænd en indkomstforøgelse på 13-14 pct.; det ligger lidt forskelligt, der er visse grupper, som går helt op til 25 pct.

Disse oplysninger fra regeringens egen økonomiske årsoversigt synes at vise nogenlunde ligestilling disse forskellige grupper imellem. Hvori ligger da begrundelsen for, at den højtærede finansminister her søger godkendelse af en overenskomst, han har indgået med tjenestemændene?

Nu skal jeg naturligvis ved denne forhandling være en smule varsom, for jeg har indtryk af, at den højtærede finansminister måske er lidt sart i dag, så jeg skal ikke på nogen måde forsøge at tirre ham. Men altså: hvorfor kommer den højtærede finansminister med dette som baggrund og beder folketinget om at godkende den overenskomst, som han har indgået med tjenestemændene? Det kan da ikke være, fordi tjenestemændene, når de nu engang havde henvendt sig til den højtærede finansminister, efter hans mening ikke skulle gå helt tomhændede derfra. Deres principale krav ville den højtærede finansminister jo ikke imødekomme. Der er en ganske interessant ting, som jeg ganske vist ikke har fra den højtærede finansminister, men fra bladet Tolddidende, hvori der står, at forklaringen på den højtærede finansministers indstilling skulle være, at den højtærede finansminister ikke ville kunne få rygdækning for et yderligere antal overenskomstportioner i folketinget. Jeg ved ikke, hvorfra den højtærede finansminister har denne viden. Men det anføres altså dér; det stammer muligvis ikke fra den højtærede finansminister selv, det skal jeg ikke kunne sige. Når så imidlertid finansministeren vil gøre noget, må vi nu spørge: hvorfor går den højtærede finansminister så ikke den vej, lønningslovens § 88 anviser ham? Efter udtalelsen i Tolddidende skulle det altså være, fordi der ikke ville være rygdækning for det i folketinget, og det

[Viggo Hauch.]

føler jeg mig i og for sig slet ikke overbevist om. Sidste år var det ikke en overenskomst, folketinget godkendte; da var det et ensidigt regeringsdiktat, folketinget godkendte, og alle vi, der var med til det, husker jo ganske tydeligt de omstændigheder og det pres af ulovlige strejker, hvorunder vi godkendte det.

Jeg ved ikke, om der i den omstændighed, at den højtærede finansminister går i forhandling med tjenestemændenes organisationer, skulle ligge en erkendelse fra regeringens side af, at det, der skete sidste år, alligevel ikke var rigtigt. Hvis det var tilfældet, så kunne den højtærede finansminister sige os det, så kunne han dokumentere det over for os, og så er det da ikke usandsynligt, at han ville kunne gå den vej, lønningsloven anviser, og nøjes med at gå til finansudvalget for at få en bevilling, i stedet for som nu at gå til folketinget og bede om principielle ændringer i en lønningslov, som endnu ikke er 4 år gammel.

Der er i det hele taget i denne sag så mange uløste spørgsmål, som vi gerne vil have lejlighed til at drøfte med den højtærede finansminister i lønningsudvalget, hvortil jeg går ud fra lovforslaget bliver henvist efter denne førstebehandling; den højtærede finansminister måtte da også på forhånd kunne forudse, at han i hvert fald ikke fra venstres side kunne få tilslutning til det system, han bygger sin aftale med tjenestemændene på.

I sin fremsættelse foretager den højtærede minister, for så vidt angår stedtillægget, en sammenligning med 1931, hvor stedtillægsbeløbet angives at have udgjort 13-14 pct. af lønnen for arbejdere i statens tjeneste mod i dag 5 pct. Denne sammenligning kan måske på papiret se særdeles rimelig ud, og den kan måske også gøre indtryk på nogen, men vi ved jo alle, at der imellem 1931 og 1962 ligger en udvikling; der ligger ikke mindre end 2 lønningskommissioners arbejde imellem, og i den sidste lønningskommission, kommissionen af 1954, var man, hvis jeg ikke er helt forkert underrettet, enig om netop at lade stedtillægget udgøre en stadig mindre del af lønnen; ellers havde det dog været naturligt, at man på det tidspunkt havde taget det op. Fra venstres side mener vi, at en æn-

dring som den, der nu er foreslået i stedtillægget, kan få forskellige uønskede virkninger. Venstre har på dette som på alle andre områder virket for, at landet uden for det storkøbenhavnske område ikke skulle blive ladet tilbage. Vi virkede i sin tid for, at lærerne på landet lønmæssigt skulle ligestilles med lærerne i København. Det lykkedes ikke, og det endte med, at de af os forudsete uheldige virkninger blev resultatet, med det resultat igen, at den højtærede undervisningsminister i dette spørgsmål har en hovedpine. Nu vil man altså fra regeringens side gå videre ad denne efter vor mening forkerte vej, og det kan vi ikke give vor tilslutning til.

I øvrigt har vi jo i fællesskab partierne imellem i den tid, der er gået siden 1946 — så vidt jeg da har forstået tinget — været enige om, at vi ville bort fra den nivellerings, vi i tidens løb var kommet ind på, hvad angår tjenestemandslønningerne. Jeg tager da vist ikke fejl, når jeg mener, at vi både ved behandlingen af tjenestemandsløven i 1946 og ved tjenestemandsløven af 1958 var enige om at virke i denne retning. Nu går den højtærede finansminister den modsatte vej. Hvorfor? Ja, vi forstår det ikke ganske; men også af den grund, jeg lige har omtalt: for at modvirke nivelleringen, må den højtærede minister være forberedt på at møde modstand fra vor side.

Endnu værre bliver det imidlertid, når vi vender os til det andet problem i lovforslaget. Jeg lagde mærke til, at det ærede medlem hr. Holger Eriksen lykønskede regeringen til det resultat, den var kommet til, og fremhævede, at det efter hans mening var lykkeligt derved, at det ikke kunne få nogen indflydelse på det private arbejdsmarked. Jeg må sige til den højtærede finansminister, at det tror vi ikke på. Vi forstår slet ikke rigtigt, hvorfor den højtærede finansminister kommer med denne feriegodtgørelse. Vi har nok set i fremsættelsestalen og i bemærkningerne til lovforslaget, at den højtærede finansminister ved at se på statens 7. lønningsklasses forhold i København og sammenligne med arbejderne forhold har kunnet finde en tilsyneladende motivering for sit forslag; men det er nu vor bestemte opfattelse, at det ikke er gørligt, i hvert fald ikke hvis man vil samle folketinget, at drive tjenestemandslø-

[Viggo Hauch.]

og lønpolitik inden for staten ved alene at se på en enkelt grube.

Og så må jeg i øvrigt føje til, at mit parti ikke kan være enig med den højtærede finansminister i det facit, han får ud af sit regnestykke. Vi ved jo alle, at det, der er sket det sidste års tid, ikke mindst for lærernes vedkommende, har bragt tjenestemandstanden i et vist misforhold til det private erhvervslivs folk, og jeg tror bestemt ikke, at den højtærede finansminister gør en god gerning over for tjenestemændene ved nu til folk, som i forvejen får fuld løn under deres ferie, at give 1 pct. af lønnen i ferietillæg under påskud af, at dette for 7. lønningsklasses vedkommende vil give ligestilling med arbejdere uden for statens tjeneste, for så vidt angår deres feriegodtgørelse. Jeg tror ikke, den højtærede finansminister skal regne med så forfærdelig stor taknemlighed hos tjenestemændene, når befolkningen får taget stilling til dette spørgsmål.

Og én ting til. Det ærede medlem hr. Holger Eriksen sagde: dette vil ikke få konsekvenser i det private erhvervsliv. Jeg kan forsikre det ærede medlem — som vistnok ikke længere er til stede — at det vil få konsekvenser i det private erhvervsliv. Det er måske også meningen, det ved jeg ikke; men selvfølgelig vil det få konsekvenser. Hvordan vil hele den voksende stab af funktionærer i det private erhvervsliv stille sig til dette? I forvejen vil den omstændighed, at staten gennemfører dette, få til følge, at samtlige landets kommuner og samtlige landets koncessionerede selskaber må gå over på den samme linje. Hvordan kan man da tro, at den voksende funktionærstand i det private erhvervsliv kan lade være med at stille tilsvarende krav?

Man siger så ofte, at vi skal højere op med statens lønninger for at kunne konkurrere med det private erhvervsliv. Jeg føler mig ikke på alle områder fuldstændig sikker på, at dette er tilfældet. Den højtærede finansminister kunne så muligvis sige til mig: ja men ved denne procent i feriegodtgørelse, som man her foreslår at give tjenestemændene, modvirker man den nivelleringsstendens, som ligger i lovforslagets øvrige bestemmelser. Det er jeg

slet ikke blind for, men det er ikke tilstrækkeligt for os til at acceptere sagen, som den er forelagt.

Mit partis stilling er den, at ligger det sådan, at tjenestemændene har noget til gode for at kunne følge med i indkomststigningen — hvad den økonomiske årsoversigt måske ikke tyder så forfærdelig meget på — og kan den højtærede finansminister i lønningsudvalget anføre gode grunde derfor, vil vi i konsekvens af den stilling, vi i øvrigt normalt tager i sager af denne art, sige, at det beløb, som den højtærede finansminister her kommer til folketinget med, må stå for den højtærede finansministers, den høje regerings, regning og ansvar; det skal vi ikke umiddelbart anfægte, men vi vil meget gerne have lejlighed til en åbenhjertig samtale med den højtærede finansminister i lønningsudvalget om hele problemet. Det videste, jeg kan strække mig til på dette tidspunkt, er at love, at mit parti i lønningsudvalget vil gå ind i en saglig, men kritisk undersøgelse af spørgsmålet.

Baagø: Det forslag, som den højtærede finansminister her er kommet med, er ingen god løsning. Der har jo været uro om hele lønspørgsmålet hos tjenestemændene siden den 1. april sidste år, da finansudvalget efter finansministerens indstilling gik med til, at tjenestemændene fik 40 overenskomstportioner. Tjenestemændene har stadig holdt på, at det var for lidt i forhold til, hvad man havde opnået på det private arbejdsmarked. Tjenestemændene har gang på gang gjort forsøg på at få ændret dette, og man har, så vidt jeg har forstået det, fremlagt et betydeligt talmateriale for den højtærede minister som bevis for de påstande, man fra tjenestemandsside har fremført.

Nu har vi altså fået et lovforslag, som går ud på at indføre feriegodtgørelse og at ændre stedtillægssatserne. Jeg har set, at tjenestemandorganisationerne i og for sig slet ikke er tilfreds med den ordning, som er truffet, selv om de har tiltrådt den. Men jeg vil da gerne sige som noget principielt, at den forenkling af statens lønningssystem, som vi opnåede i 1958, be-

[Baaga.]

gynder vi nu at ødelægge ved at indføre en ny form for løn, feriegodtgørelse. For det er jo, lad os bare sige det lige ud, en camoufleret lønstigning.

Det er betænkeligt, at det er den højtærede minister, som alene har truffet denne aftale. Havde vi endda f. eks. i selve lønningens loven af 1958 haft en bestemmelse om en feriegodtgørelse, ville der have været en mulighed for at holde den nu aftalte procent af lønningen fast, men på den måde, som nu foreslås, vil vi inden længe komme ud for krav om forhøjelse af denne procent.

Forslaget om en udbygning af stedtillægsordningen betyder i virkeligheden, at man begynder på det, som vi kæmpede så hårdt imod under 1946-loven, nemlig en lønglidning. Man ændrer det, som stod fast i 1958, og bygger ikke på de principper, som vi lagde fast i loven af 1958, men finder på noget nyt, som er udflydende og glidende. Jeg har også set noget om, at der skal ske en forhøjelse af honorarerne, men det er jo noget, som kun har interesse for en begrænset del af tjenestemændene og navnlig de højest lønnede. Havde det mon ikke været klogere, om den højtærede finansminister havde optaget forhandlinger med folketinget om at ændre den afgørelse, som fandt sted med finansudvalgets tilslutning sidste forår, og som omfatter finansårene 1961-62 og 1962-63. Hvis det virkelig var sådan, at man kunne fremlægge et materiale, der viste, at det resultat, man var kommet til, ikke var rigtigt, så tror jeg man kunne have bygget videre på det, kunne have benyttet det system, som vi havde og har i 1958-loven med det forøgede antal overenskomstportioner. Det ville have været langt lykkeligere, langt sundere og meget mere i overensstemmelse med det princip, vi anlagde netop i loven af 1958.

Mit parti kan her ved første behandling sige, at vi selvfølgelig vil gå ind i udvalgsarbejdet og prøve at finde en løsning; vi vil ikke under nogen form hindre, at tjenestemændene får en bedre løn, som de har kæmpet for at få, men vi vil i høj grad være interesseret i at undersøge, om der ikke kan findes en ordning, der er bedre end den foreslåede.

Grethe Philip: Det foreliggende lovforslag er som allerede nævnt baseret på resultatet af forhandlinger mellem finansministeriet og tjenestemandsoverenskomsterne, et forhandlingsresultat, der senere er godkendt af lønningsrådet. Der skal meget vægtige grunde til, for at det kan være rimeligt på dette tidspunkt at foretage ændringer i lovforslaget, og jeg kan tilsige mit partis støtte til dets gennemførelse.

Forhøjelsen af stedtillæggene, der er begrundet i, at man med de stigende lønninger efterhånden ikke i tilstrækkelig grad tager hensyn til de forskellige lønniveauer landet over, indebærer en vis lønnivellering, da stedtillæggene gives med faste beløb uafhængigt af indkomstens størrelse. Men i betragtning af, at de tillæg, der er mulighed for at yde som vederlag for særlig kvalificeret arbejde, har en tendens til i særlig grad at komme de højere lønklasser til gode, kan der næppe af hensyn til de højere gage-rede tjenestemænd rejses væsentlige indvendinger mod denne lønforhøjelse via stedtillæg.

Bestemmelsen om adgang til at yde en særlig feriegodtgørelse må ses som en rimelig justering af lønningens loven i forhold til ferieloven. Jeg er dog lidt bange for, at selve udtrykket feriegodtgørelse vil kunne give anledning til visse misforståelser blandt folk uden for tjenestemændenes kredse, der vil have svært ved at forstå, at der nu skal ydes et ekstra feriebeløb til statstjenestemænd og lærere, som i forvejen får løn i ferietiden. Jeg er som sagt ikke betænkelig ved det reelle i lovforslaget, men jeg tror, at man ikke mindst ude på landet, hvor man måske ikke er så fortrolig med ferieloven og dens bestemmelser om beregning af ferieløn, har brug for en meget fyldig oplysning om, hvad der tilsigtes med denne nye feriegodtgørelse, hvis ordningen ikke skal vække unødigt irritation.

Vurderingen af en lønforhøjelse må vel altid falde noget forskellig ud, alt efter fra hvilket ståsted man betragter lønforhøjelsen. Enhver gruppe lønmodtagere vil have tilbøjelighed til at sammenligne sig med netop de indkomstgrupper, der i den sidste tid har fået de største indkomstforøgelser, og så kan det ikke undre, om der ved den endelige lønfastsættelse også kan blive

[Grethe Philip.]

plads for en vis skuffelse over krav, der ikke er blevet opfyldt. Det er imidlertid mit indtryk, at man også fra tjenestemændenes side nu i voksende grad er ved at få forståelse af, at lønforhøjelser på længere sigt kan have en bagside såvel som en forside, men jeg tror, at man i store kredse blandt tjenestemændene vil finde de nu foreslåede lønforhøjelser rimelige og acceptable.

Erik A. Jensen: Jeg formoder, at det lovforslag, som vi nu har til behandling, akkurat som de to foregående lovforslag oversendes til lønningsudvalget, og derfor skal jeg kort sige, at lovforslaget vedrørende forhøjelsen af stedtillæg og feriegodtgørelse til statens tjenestemænd må ses som et udtryk for det forlig, den højtærede finansminister har sluttet med tjenestemændenes centralorganisationer, og at det vel må siges at være acceptabelt, når det ikke har været muligt at få ørenlyd for kravet om overenskomsttillæg.

Hvad ferielønnen angår, finder jeg, at det er en landvinding, tjenestemændene her har gjort. Det er aldrig tidligere sket, at tjenestemændene har kunnet opnå ferieløn. Jeg tror, at der med det nye, som ligger heri, er skabt grundlag for fremtidig at kunne forhøje den ene procent, der nu bliver en kendsgerning, for så vidt forslaget vedtages.

Hvad angår stedtillæggets forhøjelse, tager jeg det som udtryk for velvilje, udtryk for, at den højtærede finansminister har haft ærlig vilje til at imødekomme tjenestemændene. Blot havde jeg gerne set, at beløbet på 240 kr. på den nye sats også kunne tildeles de tjenestemænd, der gør tjeneste i de resterende 123 kommuner, hvor de ikke er tillagt stedtillæg, på en eller anden måde. Det er vel ikke muligt, at man kunne komme til at tænke på noget som det militære personales udetillæg.

Vi i socialistisk folkeparti vil møde lovforslaget med velvilje såvel her i salen som i udvalget. Med hensyn til betænkelsehederne, som det ærede medlem hr. Baagø udtalte, idet han sagde, at det ikke var sikkert, at forslaget ville blive modtaget med glæde og forståelse ude i organisationerne, har jeg for mit eget vedkommende, hvor jeg har min gang, kunnet notere, at

det er blevet fuldt forstået i tjenestemandskredse.

Grøndahl: Den højtærede finansminister begrunder fremsættelsen af dette lovforslag med fællesudvalgets henvisning til lønudviklingen på det private arbejdsmarked. Det må vel igen være længsindigheden, der er tænkt på. Så vidt jeg kan forstå, har stats-tjenestemændene og lærerne krævet 10-12 portioners tillæg, der ville udgøre omkring 75 mill. kr. Den højtærede finansminister har handlet med dem, og resultatet er altså blevet de 45 mill. kr. plus yderligere 3 mill. kr. ved forhøjelse af det midlertidige bestillingstillæg og finanslovhonorarer, hvilket finansudvalget dog først skal konfirmere, hvad det nok gør — altså i alt 48 mill. kr. Det virker næsten tragikomisk, at den høje regering for ganske få dage siden fremsatte tilbud om besparelser på statens budget på op imod 185 mill. kr. og nu næsten daglig fremsætter nye lovforslag, som medfører en forøgelse af statsudgifterne. I denne sag drejer det sig om en bagatel på disse 48 mill. kr.

Op på hvilken måde vil den højtærede minister så fordele disse penge? Ministeren afviser med alle tegn på afsky en almindelig lønregulering. Nej, vi skal have noget fint, forhøjelse af stedtillægget og tillige nyt stedtillæg, hvor der aldrig før har været stedtillæg, og så en ny opfindelse, 1 pct. ekstra i feriegodtgørelse plus en 4 ugers ferie for de 50-årige tjenestemænd, hvor de før skulle være 53 år, før de kunne få denne fordel.

Hvorfor i alverden har den højtærede minister gjort disse krumspring? Har tjenestemændene ifølge lønningsloven krav på pengene, så skal de have dem, og har de ikke krav på pengene, så skal de heller ikke have noget. Da ministeren har givet indrømmelser, er der vel mest sandsynlighed for det første. Men så skal forhøjelserne gennemføres med manér og ikke på denne måde.

Vi må på det skarpeste advare imod denne nye opfindelse, 1 pct. feriegodtgørelsen. Ministeren begrunder forslaget med, at en tjenestemand med 3 ugers ferie i disse 3 uger ikke kan komme op på den i ferieloven af 1953 hjemlede feriegodtgørelse på 6 1/2 pct. af den udbetalte løn. Vi kan ikke god-

[Grøndahl.]

tage denne begrundelse, da det er to ting, der efter vor mening ikke kan sammenlignes. Men mon ikke der er mange tjenestemænd, der får forskudt tid og søn- og helligdagsarbejde erstattet med frihed på hverdage? Hvilke konsekvenser den ene procent vil få på det private arbejdsmarked, er det uhyre let af forestille sig.

Vi kan heller ikke godtage ministerens begrundelse for det nye stedtillæg. Regeringen har selv foreslået og fået vedtaget, at folkepensionisterne, som før havde en slags stedtillæg, fremover skal stilles lige, uanset hvor i landet de bor. Hvorfor så gå den modsatte vej med tjenestemændene?

Alt i alt synes jeg, at den højtærede minister ikke har haft nogen heldig hånd med dette lovforslag. Vi kan ikke medvirke til lovforslagets gennemførelse i den skikkelse, hvori det foreligger.

Finansministeren (Hans R. Knudsen): Jeg vil gerne takke i hvert fald de tre af de ærede ordførere, som har givet tilslutning til forslaget. Jeg forstår også, at med undtagelse af den sidste ærede ordfører skal såvel de bemærkninger, der er gjort af ordføreren for venstre, det ærede medlem hr. Viggo Hauch, og ordføreren for det konservative folkeparti, det ærede medlem hr. Baagø, ikke opfattes som en ligefrem afvisning af forslaget, men at man gerne ville være med til at forhandle om spørgsmålet. Jeg tror, det ærede medlem hr. Viggo Hauch sagde det på den måde, at man ville forhandle om spørgsmålet videre i udvalget.

Det skal jeg også være villig til, og derfor finder jeg ikke nogen anledning til at gå ind i en gennemgang af forslagens indhold og enkeltheder; det er jo udførligt beskrevet i såvel bemærkningerne som i den fremsættelsestale, der fulgte med forslaget. Jeg vil imidlertid understrege, hvad det ærede medlem fru Grethe Philip sagde, at der skal vægtige grunde til for at ændre et forslag som dette. Jeg skal gerne forhandle om enkeltheder, jeg skal også gerne over for udvalget fremkomme med yderligere begrundelse for, at forslaget har fået den karakter, det har; men det er klart, at når et forslag som dette kommer frem efter forhandling og i enighed med 4 tjenestemandsgeselskaber, er det ikke et forslag,

hvori man kan rokere med enkelthederne, for så må man forudse, at forhandlingerne skal føres forfra på ny.

Jeg synes, der har været en rimelig begrundelse for mig under de forhandlinger, der er gået forud med de fire organisationer, for, at jeg ikke er gået ind på en forhandling om ændring af den lønramme, der blev skabt for knap et år siden, men at der i stedet for blev forhandlet netop om de områder, der vedrører stedtillæg og feriepenge, et par områder, hvor der i hvert fald ikke gennem længere tid er sket ændringer. Jeg vil gerne her henvise til den udvikling, der er sket for stedtillæggenes vedkommende. En af de ærede ordførere var inde på, at udviklingen har vist, at stedtillæg spiller en væsentlig svagere rolle i forhold til lønningerne end for 20 til 30 år siden. Procenten er nede under halvdelen, og derfor kan det være rimeligt, når i øvrigt en stedtillægsordning er rimelig, og det mener jeg den er, at tage den op til revision.

Jeg synes også, den her foreslåede ordning med feriepengene — man kan give den et andet navn, som det ærede medlem fru Grethe Philip var inde på, det skal jeg ikke have noget imod at se på — er i høj grad rimelig, når man kan konstatere for det første, at tjenestemændene ikke får den samme feriedækning, som gives i henhold til ferieloven, på de 6½ pct., og dernæst det faktiske forhold, at tjenestemændenes ferieordning ikke indeholder dækning for overarbejde, forskudt arbejdstid eller helligdagsarbejde, således som man ellers får ifølge ferieloven. Jeg synes altså, at det netop i den foreliggende situation var rimeligt, at forhandlingerne fulgte disse baner; men som sagt, jeg skal være villig til også ret omgående at møde til en forhandling i lønningsudvalget for at gennemgå forslagens enkeltheder og også gerne for at udtale mig nærmere om baggrunden for lovforslaget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Holger Eriksen: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til lønningsudvalget.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov for Grønland om børns retsstilling.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 1645, fremsættelsen i tidenden sp. 3742).

Formanden: Sammen med denne sag foretages den følgende sag på dagsordenen, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændringer i lov om rettens pleje i Grønland.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 1639, fremsættelsen i tidenden sp. 3742).

Lovforslagene sattes til forhandling.

K. Axel Nielsen: For et par år siden fik vi her i den sydlige del af Danmark en ny lov om børns retsstilling. På et enkelt vigtigt punkt brød vi da radikalt med hidtil gældende lovgivning. Vi gennemførte nemlig den ordning, at den, der bliver inddraget i en paternitetssag, enten bliver anerkendt som fader eller bliver frifundet. Begrebet bidragspligtig blev afskaffet.

Et flertal her i det høje ting gik ind for denne ordning, fordi de betydelige fremskridt, der er sket inden for den videnskab, der behandler de områder inden for biologien og antropologien, der udforsker forbindelsen mellem barn og fader, har gjort det muligt med en i forhold til tidligere ret stor sikkerhed at fastslå faderskabet, således at det procentvise antal af sager, hvor faderskabet ikke kan fastslås, er ret lille. Ingen har naturligvis villet bestride, at den ideelle ordning må gå ud på, at faderskab for alle børn bør søges godtgjort. Så langt er videnskaben dog ikke nået, at dette ideelle mål kan nås. Men flertallet i det høje ting var altså af den opfattelse, at der hellere måtte ske frifindelse i det relativt få antal sager, hvor faderskabet ikke kunne fastslås med nogenlunde sikkerhed, end at man ville lægge den efterhånden meget byrdefulde bidragspligt på den mand, der, selv om han havde haft samleje med mode-

ren i avlingstiden, ikke med en høj grad af sandsynlighed kunne anses som fader.

Fra 1908 til 1937 havde vi den ordning, at enhver, der havde mulighed for at være fader til en kvindes uden for ægteskab fødte barn, var bidragspligtig, men var der flere, skulle de tilsammen kun betale ét bidrag. Dette andelsprincip blev heldigvis forladt i 1937, hvor vi pålagde alle bidragspligtige fuld bidragspligt, men således at moderen naturligvis kun fik ét bidrag, medens resten gik til landsnævnet for børneforsorg.

Samtidig gennemførte vi i øvrigt arveret efter faderen for det uden for ægteskab fødte barn, når faderskabet var fastslået. Bl. a. derfor var domstolene ret forsigtige med at fastslå faderskab. I 1960 slækkede vi også derfor på beviskravene for, at faderskab kunne fastslås.

Under behandlingen af lovforslaget om børns retsstilling her i det høje ting var der dog adskillige ærede medlemmer, der mente, at man fortsat burde lovfæste digteren J. P. Jacobsens sorgfyldte, dog nok i en anden betydning udtalte ord: „Det bødes der for i mange år, som kun var en stakket glæde.“ Man, det vil sige modstanderne af nyordningen, talte om statsbørn, det vil sige børn, der hverken fik udlagt en fader eller en bidragspligtig. De talte om, at der ville blive kapløb om ikke at blive udlagt som fader.

Skønt loven af 1960 kun har virket i kort tid, kan det dog vist allerede nu fastslås, at den har virket tilfredsstillende. Det har dommere i hvert fald givet udtryk for over for mig.

Når vi nu får forelagt et lovforslag om børns retsstilling i Grønland, måtte man på forhånd vente, at dette lovforslag, for så vidt angår børn født uden for ægteskab, ville bygge på de samme principper som dem, vi fastslog i 1960 for den sydlige del af riget, men det er dog ikke tilfældet. Såvel i den højtærede Grønlandsministers fremsættelse som i bemærkningerne til lovforslaget er der redegjort for, hvorfor man ikke fuldt ud kan gennemføre princippet faderskab eller frifindelse i Grønland. Særlig oplysende er i så henseende en i motiverne gengivet skrivelse af 15. oktober 1960 fra retslægerådet. Det fremgår heraf, at de forskellige blodtypeanlægs hyppig-